

© Reinier Gerritsen

Reinier Gerritsen

Het anonieme groepsportret

DOOR DIANA BOKJE

Al decennialang lopen nieuwsgierige kijkers langs Rembrandts Nachtwacht. De een wat nonchalant met de handen in de zakken, de ander druk gebarend en wijzend of vol concentratie luisterend naar de informatie die via de oren binnenkomt, het hoofd wat scheef. Stil bewonderend of samen de bewondering delend in een geanimeerd gesprek. Hoe zou het zijn als het schilderij terug kon kijken, zijn starende blik richtend op het voortdurend langzaam voort schuifelende publiek? Een vraag die fotograaf Reinier Gerritsen voor ons beantwoordt.

© Reinier Gerritsen

© Renier Gerritsen

Der restauratie van de Nachtwacht in het Rijksmuseum vindt plaats in een enorme glazen ruimte midden in de zaal. Het publiek kan hier live het restauratieproces van team Nachtwacht volgen. Aan dit team is ook fotograaf Renier Gerritsen toegevoegd. Gerritsen staat bekend om zijn fascinatie voor de plaats die het individu in de publiek ruimte inneemt. Zo komt het dat je hem urenlang zittend in zijn grijze stofjas, kan treffen in deze glazen kooi. Van hieruit vangt hij het publiek in een groepsportret dat toevallig is samengesteld. Gerritsen: “Er zijn duizenden foto’s van de Nachtwacht, maar dit bestond nog niet. Het is voor het eerst in de geschiedenis dat je het publiek recht in het gezicht kunt zien. Iedere minuut verandert de samenstelling van de groep. Op een gegeven moment valt alles samen. De compositie klopt, de lijven kloppen, de schouders zitten op de juiste plek, dat is waar je naar op zoek bent.”

UNIEKE BOEKEN

Gerritsen heeft het werk van Rembrandt en met name de groepsportretten uitvoerig bestudeerd. “Vroeger bestond groepsportretten uit stijve rijtjes mensen. Rembrandt was één van de eerste die, onder invloed van Caravaggio, op deze manier groepsportretten schilderde. Het is mijn basis. Je leert van alles wat je ziet en slaat dat op in je hoofd. Op het moment dat de ultieme compositie zich voordoet, weet ik het.” Het project duurt nog twee jaar en Gerritsen twijfelt of er ooit een boek of tentoonstelling in het Rijksmuseum zal komen. Wie een kaartje koopt, geeft indirect toestemming om door het museum vastgelegd te mogen worden. Toch ligt het gevoelig met betrekking op de privacy. Het gevecht om privacy in de openbare ruimte is Gerritsen niet onbekend. Het is een van de elementen waar zijn fotografie op gestoeld is en waardoor hij zich zeker niet laat tegenhouden. Hij nam het heft in eigen hand en kocht in verschillende winkels alle boeken over Rembrandt die hij maar kon vinden. Daarmee maakte hij een serie artist’s books. Hij plaatste in iedere catalogus tien van zijn eigen foto’s. Vanwege deze werkwijze zijn de boeken uniek met steeds wisselende samenstelling. De schilderijen en de foto’s gaan een relatie aan. De ene keer lijkt de geportretteerde rechtstreeks met iemand uit het publiek te communiceren. Soms ontstaat er beeldrijm door de manier waarop de handen zich tot elkaar verhouden, soms gaat het over de overeenkomst in de kleding of een blik. In een ander boek kijkt de geportretteerde op de linker pagina het beeld uit en is er juist geen contact.

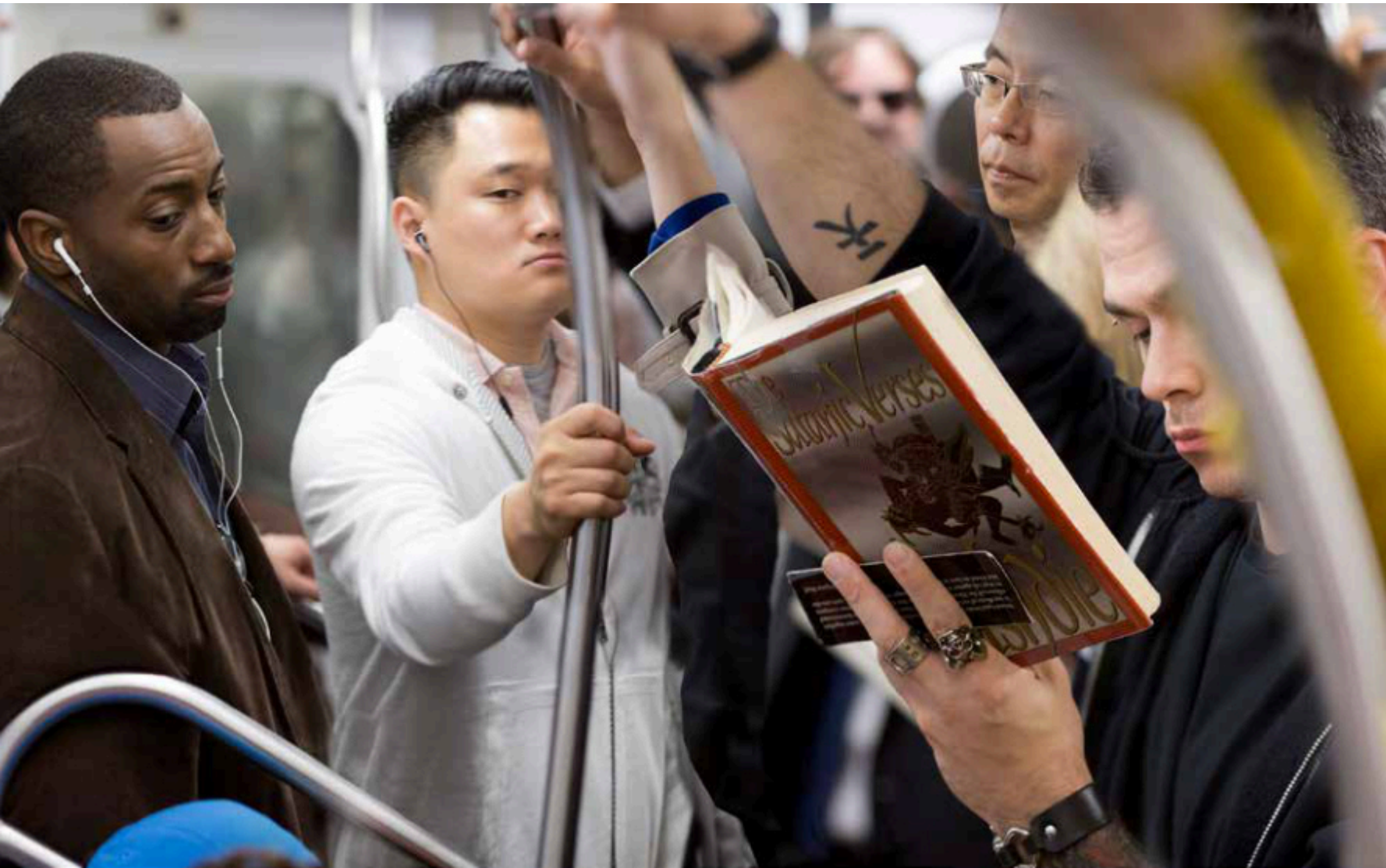
ONTWRICHTING

Hoewel hij nu autonoom fotograaf is, startte Gerritsen meer dan dertig jaar geleden zijn carrière als vakfotograaf met het maken van platenhoezen. Met als hoogtepunt de hoes van Re-Experienced van Jimi Hendrix. Daarna volgde een periode waarin hij veel werkte voor editorials en jaarverslagen van onder andere KLM en ABN-Amro.

De doorbraak kwam in 2008 tijdens de financiële crisis. “Ik was in New York tijdens de beurscrash en zocht een nieuwe insteek om dit te fotograferen. Tot ik onderweg in de metro die bescheten gezichten van de beursjongens zag. Je zag het verschil tussen de mensen die de financiële chaos hadden veroorzaakt en de bezorgde gezichten van de mensen die aan het kortste eind trokken. Dit leidde tot *Wall Street Stop* waarvoor ik enkel in de metro fotografeerde.” Een publicatie in de *New York Times Magazine* opende de deuren in Amerika voor de fotograaf. Gehaaste zakenlui die van de een naar de andere vergadering renden. Gerritsen trof ze midden in de vaart waarbij ze over het asfalt lijken te vliegen. Het zou een groot formaat boek worden dat verticaal moest worden gelezen waardoor je direct wordt geconfronteerd met de vliegende zakenlui. Toch is het nooit gepubliceerd. “Na een tijd draaide de wereld weer door. Het is een zwarte bladzijde maar ze gaan gewoon weer verder. Het publiek wil dit niet meer zien.” Zijn laatste project in New York is *The last book*. Het speelt zich eveneens af in de metro. Ditmaal richtte Gerritsen zijn camera op de lezende reiziger. Het is een ode aan het verdwijnende echte boek waarvan wij als kijker enkel de omslagen te zien krijgen. Ook hier is de vormgeving van het boek weer in stijl met het project. Een hardcover roman met achter in een lijst van alle boeken die de fotograaf in het jaar dat zijn project duurde tegenkwam, inclusief ISBN nummer.

OP BESTELLING

Tijdens de coronatijd zat hij niet stil. Samen met een aantal medefotografen bedacht hij de Sandwichshow. “Omdat er geen exposities mogelijk waren, kwamen we op bestelling op bezoek, op straat voor je huis. Keurig in een rijtje toonden we onze borden en vertelden het verhaal bij onze foto’s. Op commando draaide iedereen zich tegelijk zich om en werd de achterkant zichtbaar. Later kreeg dit een vervolg in *Stoepstories*. Het is heel leuk om buiten die museale bubbel te treden en je publiek te vinden bij mensen in hun eigen buurt.” □

“Iedere minuut verandert de samenstelling van de groep

© Reinier Gerritsen

© Reinier Gerritsen

© Reinier Gerritsen

REINIERGERRITSEN(1950)maakt vele anonieme groepsportretten in de publieke ruimte. Zijn werk is veel gepubliceerd waaronder in Huffington Post, The New York Times Magazine en Foam magazine. Zijn werk bevindt zich in veel bedrijfscollecties en werd aangekocht door onder andere het Stedelijk Museum en Rijksmuseum in Amsterdam. www.reiniergerritsen.nl